ՏԵՂԵԿԱՆՔ

Լոռու մարզի արդյունաբերության ոլորտի 2014թ. 1-ին կիսամյակի (հունվար-հունիս) ամիսների աշխատանքների մասին

Ըստ վիճակագրական մարզային ծառայությունից վերցրված և մեր կողմից մշակված նախնական տվյալների **2014 թվականի առաջին կիսամյակում մարզի արդյունաբերական ձեռնարկությունները ընթացիկ (գործող) գներով թողարկել են 27,359.4 միլիոն դրամի արդյունաբերական արտադրանք 2013 թվականի 1-ին կիսամյակի 33,531.4 մլն դրամի դիմաց՝ աճի տեմպը կազմել է 81.6%, այսինքն բացարձակ աճը նվազել է՝ ընդամենը 6,172.0 մլն դրամով:**

2014թ. հունվար-հունիս ամիսների ցուցանիշներով մարզի արդյունաբերության հիմնական տեսակների ծավալները, աճերը և դրանց տեսակարար կշիռները մարզի արդյունաբերության ընդհանուր ցուցանիշում ունեն այսպիսի տեսք՝

- ***մշակող արդյունաբերություն*** *17,813.654մլն դրամ, ծավալի աճի ինդեքսը՝ 72.7% և տեսակարար կշիռը՝ 65.11%*
- ***հանքարդյունահանումը*** *համապատասխանաբար՝ 4,987.986 մլն դրամ, ծավալի աճի ինդեքսը 113.3% և 18.23%,*
- ***էլ. էներգիայի արտադրությունը****՝ 4,065.477 մլն դրամ, 97.3% և 14.86%:*

2014թվականի 1-ին կիսամյակի արդյունքներով ևս հաստատվում է այն, որ մարզի արդյունաբերության, հատկապես մշակող արդյունաբերության ցուցանիշները մեծապես կախված են մետաղների համաշխարհային գներից: Նվազման նման զգալի ցուցանիշների պատճառը թերևս համաշխարհային շուկայում պղնձի գների տատանումներն են:

2014թ. հունվար-հունիս ամիսներին մարզի մշակող արդյունաբերության մեջ ըստ ճյուղերի պատկերը հետևյալն է.

(հազ. դրամ)

	Ճյուղի անվանումը	**2014թ. հունվար-հունիս**	**2013թ. հունվար-հունիս**	**աճը (%)**	**2014թ. հունվ-հունիս տես. կշիռը մշակող արդյունաբե-րության մեջ (%)**
1.	Քիմիական արդյունաբերություն	138,801.0	516,140.0	26.9	0.78
2.	Թեթև արդյունաբերություն	310,325.0	433,888.0	71.5	1.74
3.	Սննդի արդյունաբերություն	2,093,313.0	1,582,984.0	150.6	11.75
4.	Մեքենաշինություն և սարքաշինություն	245,931.0	504,323.0	48.76	1.38
5.	Փայտամշակում և կահույքի արտադրութ.	5,127.0	23,967.0	21.39	0.03
6.	Մետալուրգիա	14,712,110.0	21,292,522.0	69.09	82.59
7.	Այլ ճյուղեր	308,047.0	317,431.0	97.04	1.73
Ընդամենը		**17,813,654.0**	**24,671,255.0**	**72.2**	**100.0**

Մշակող արդյունաբերության կառուցվածքում շարունակում է գերակշիռ դերակատարություն ունենալ մետալուրգիայի ենթաճյուղը: Ի տարբերություն 2013 թվականի, երբ արտադրության ծավալների էական աճ և որպես արդյունք տեսակարար կշռի զգալի աճ ապահովեց սննդի արդյունաբերության ճյուղը, որի արտադրանքը սպառվում է հանրապետության տարածքում:
Կայուն գործընկերների և սպառման շուկաների գտնելը նախորդ 7 տարիներին հիմնախնդիր էր հանդիսանում մարզի թեթև արդյունաբերության ձեռնարկությունների համար: Ներկայումս ենթաճյուղի ձեռնարկություններից երեքն աշխատում են իրենց հզորությունների 30-40%-ի սահմաններում:
Մարզի առաջատար ենթաճյուղի՝ «Մետալուրգիա»-ի ցուցանիշներն 2014թ. հունվար-հունիս ամիսներին փոքր ինչ նվազել են: Այնուամենայնիվ «Էյ-Սի-Փի» ՓԲԸ-ն այս տարվա անցած 6 ամիսներին բնեղեն արտահայտությամբ արտադրել է 5014.9տ կոնվերտորային պղինձ (նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատությամբ՝ 778.9 տոննայով պակաս):
2014 թվականի հունվար-հունիսին ևս մարզի 6 ձեռնարկություններ արտադրանք չեն թողարկել:
2014թ. 1-ին կիսամյակի արդյունքներով մարզի արտադրանքի ընդհանուր ծավալում զգալի տեսակարար կշիռ ունեն Ալավերդու «Էյ-Սի-Փի» ՓԲԸ-ն՝ 57.36%, «Ախթալայի ԼՀԿ» ՓԲԸ-ն՝ 12.86%, «Սագամար» ՓԲԸ-ն՝ 6.31%, «Ձորագետ-հիդրո» ՍՊԸ-ն՝ 3.29%, «ԱՏ Գրեյն» ՍՊԸ-ն՝ 5.67%, «Գլորիա» կարի ֆաբրիկան՝ 3.32%, «Սարտոն» ՍՊԸ՝ 1.13%-ն:
Ըստ տարածաշրջանների 2014 թվականի հունվար-հունիս ամիսներին թողարկված արտադրանքի ծավալն ընթացիկ (գործող) գներով ունի այսպիսի տեսք.

(հազ. դրամ)

Տարածաշրջանի անվանումը	2014թ. հունվար-հունիս	2013թ. հունվար-հունիս	Աճը		Տեսակարար կշիռը (%)
			Բացարձակ	(%)	
Սպիտակ	1698201.6	1,002.776.30	695425.3	169,35	**6.09**
Տաշիր	448175.01	425,859.95	22315.06	105,24	**1.61**
Գուգարք	1426036.2	1,625,668.28	-199632.08	87,72	**5.12**
Ստեփանավան	2053416.3	2,350,522.30	-297106.0	87,36	**7.37**
Թումանյան	20343731,15	26,128,525.06	-5784793.9	75,88	**71.12**
Վանաձոր	2424682.36	1,998,090.12	426592.24	121,35	**8.70**
Ընդամենը	**27,359,430.0**	**33,531,442.0**	**-6172012.0**	**83,14**	**100.00**

2014 թվականի 1-ին կիսամյակի արդյունքներով ևս արտադրության ծավալի նվազում արձանագրվեց Ստեփանավանի տարածաշրջանում՝ 12.64%-ով («Սագամար» ՓԲԸ-ի արտադրության ծավալների նվազում), իսկ Վանաձոր քաղաքը՝ 121.35% աճ են ապահովել (չնայած քաղաքի մեքենաշինության ու սարքաշինության 3 ընկերությունների արտադրության ծավալների անկման, քիմիական ձեռնարկությունների ծավալի աճի տեմպի նվազման) արդյունաբերական ձեռնարկությունները:
ՈՒրախալի է, որ վերջին մեկ տարում՝ հունիս ամսվա արդյունքներով ևս մարզի Տաշիրի տարածաշրջանի ձեռնարկություններն արտադրության 5.24% աճ են գրանցել, որը

հատկապես պայմանավորված է ինչպես հայաստանյան ներքին շուկայում պանրի պահանջարկի, այնպես էլ ԱՊՀ երկրներ արտահանման աճով:

Ընթացիկ տարվա 1-ին կիսամյակում, արդյունաբերական արտադրանքի աճի նվազման պատճառով նվազել է արտահանման ցուցանիշները՝ 34.79%-ով կամ 6238.12 մլն դրամով:

2014 թվականի 1-ին կիսամյակում մարզի արդյունաբերության ոլորտում աշխատողների միջին ցուցակային թիվը կազմել է 5535 մարդ, որը 6.7%-ով կամ 398 մարդով պակաս է նախորդ տարվա համապատասխան ցուցանիշից:

2014 թվականի հունվար-հունիս ամիսներին արդյունաբերության ցուցանիշները բնեղեն արտահայտությամբ ըստ 21 հիմնական արտադրատեսակների հետևյալն են՝

	Արտադրանքի անվանումը	**Չափի միավորը**	**2014թ. հունվար-հունիս**	**2013թ. հունվար-հունիս**	**Բացար-ձակ աճը**
1.	Էլեկտրաէներգիա	մլն. կվտ.ժամ	97.0	116.4	-19.4
2.	Էլեկտրաշարժիչներ	հատ	1060.0	1152.0	-92.0
3.	Ավտոգենային սարքավորումներ	հազ. հատ	36.5	62.8	-26.3
4.	Պղինձ՝ պղնձի խտանյությամբ	տոննա	1320.9	918.7	402.2
5.	Ցինկի խտանյութ	տոննա	2113.0	2279.0	-166.0
6.	Պղինձ կոնվերտորային	տոննա	5014.9	5793.8	-778.9
7.	Պղնձի խտանյութ	տոննա	7967.9	5930.6	2037.3
8.	Սինթետիկ կորունդ	կգ.	0	4319.7	-4319.7
9.	Լաքաներկանյութեր	տոննա	44.5	81.2	-36.7
10.	Լվացող, մաքրող և օսլայող միջոցներ	տոննա	364.7	346.0	18.7
11.	Շինափայտ	տոննա	53.4	39.9	13.5
12.	Պատանյութեր	տոննա	1194.9	678.6	516.3
13.	Ե/բետոնյան իրեր և կոնստրուկցիաներ	տոննա	3808.4	4275.7	-467.3
14.	Ոչ հանքային շինանյութեր	տոննա	15950.0	21390.0	-5440.0
15.	Ալյումինե մետաղապլաստ դռներ, պատուհան.	հատ	128.0	184	-56.0
16.	Կուրտկաներ, տաբատներ, կոմբինիզոններ	հազ. հատ	302.0	52.8	249.8
17.	Պանիր	տոննա	171.4	166.7	4.7
18.	Հաց	տոննա	936.2	844.2	92.0
19.	Կաթնամթերք (թթվասեր, կաթնաշոռ, մածուն, թան)	տոննա	143.27	117.2	26.07
20.	Հրուշակեղեն	տոննա	43.7	46.0	95.0
21.	Մակարոնեղեն	տոննա	0	18.4	-18.4

Մարզի արդյունաբերական արտադրանքի բնեղեն արտահայտությամբ (21 հիմնական արտադրատեսակներ) ցուցանիշներից երևում է, որ հանքարդյունաբերության ու թեթեւ արդյունաբերության եւ սննդի դրական ցուցանիշների կողքին առկա է քիմիական արդյունաբերության, մեքենաշինության-սարքաշինության և հրուշակեղենի արտադրական ցուցանիշների կանգ կամ նվազում:

ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ԵՎ.
ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅԱՆ ԲԱԺՆԻ ՊԵՏ Հ.ՄԿՐՏՉՅԱՆ